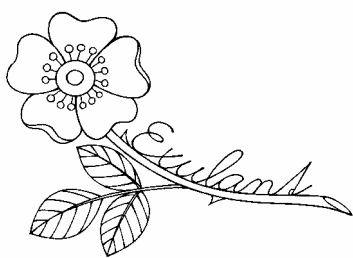

INFORMAČNÍ VĚSTNÍK č. 21 (1/2006)

občanského sdružení

EXULANT

Milí čtenáři,

první letošní číslo věstníku začíná zamyšlením nad velikonoční zvěstí, které pro nás připravil Mgr. Petr Červinský, kazatel sboru BJB v Liberci a člen revizní komise našeho sdružení. Přednáškou Doc. Dr. Evy Melmukové k problematice Husovy rehabilitace Římskokatolickou církví se ještě vracíme k loňské konferenci občanského sdružení, na níž jsme se tomuto tématu věnovali. V minulém věstníku jsme oznamovali úmrtí čestného člena EXULANTA Viléma Jirmana. Tentokrát si můžete přečíst část z jeho vzpomínek na rok 1945. Srdečně děkujeme profesorce Slávii Radechovské, že ochotně vyslyšela naši prosbu a napsala vzpomínku na svého otce, výrazného zelowského faráře. Chceme připomenout i dvojí stoleté jubileum: Bohemky, obce založené na Ukrajině potomky českých exulantů a zelowského sboru Svobodné církve reformované.

Synodní rada Českobratrské církve evangelické ustanovila Mgr. Petra Brodského celocírkevním kazatelem pro sbory ve východní Evropě. Děkujeme za článek, kterým se čtenářům našeho věstníku představuje a těšíme se na další spolupráci.

Omlouváme se, že složenky, které jsme minule avizovali, byly přiloženy jen do malé části zásilek. Dnes to napravujeme a složenky přikládáme do všech věstníků, zasílaných na jméno a po jedné do věstníků zasílaných sborům pro volnou nabídku.

Prosíme, věnujte pozornost našim pozváním: sejdem se v Železném Brodě 27.-28.5.2006 (místo Potštejna, jak bylo před-

běžně oznámeno minule), zveme i na zájezd do Bohemky a Veselynivky a pamatujte na naši pravidelnou konferenci a valnou hromadu, která se bude konat 14.10.2006 v Olomouci

Jan Bistranin

Dobrá zpráva pro stvoření

Když Ježíš ráno prvního dne po sobotě vstal, zjevil se nejprve Marii z Magdaly, z níž kdysi vyhnal sedm démonů. Ona to šla oznámit těm, kteří bývali s ním a nyní truchlili a plakali. Ti, když uslyšeli, že žije a že se jí ukázal, nevěřili. Potom se zjevil v jiné podobě dvěma z nich cestou, když šli na venkov. Ti to šli oznámit ostatním; ale ani těm nevěřili. Konečně se zjevil samým jedenácti, když byli u stolu; káral jejich nevěru a tvrdost srdce, poněvadž nevěřili těm, kteří ho viděli vzkříšeného. A řekl jim: „Jděte do celého světa a kaďte evangelium všemu stvoření.

Marek 16, 9-15

V těchto dnech si připomínáme Kristovo vzkříšení. Ježíš nezůstal v hrobě, protože jej Bůh vzkřísil a tato skutečnost má pro nás lidi, ale co – lidi - dokonce pro všechno stvoření, nezměrný význam.

Ježíšova cesta, jak jsme ji podle svědectví evangelií poznali, jeho soucit s námi lidmi, všelijakým bídám poddanými, jeho odpouštějící, uzdravující a pozdvihující blízkost, jeho přátelství a trpělivost s námi, nebyla nějakým utopic-

kým sněním bláhového lidumila, sněním, z něhož se dříve nebo později každý obyvatel našeho démonického světa stojícího na vůli mocných a bohatých, světa protkaného nenávistí a sobectvím, musí probudit. Pod křížem se mohlo zdát, že na něm visí jen další z mnoha snů o lepším světě. „Lékaři, pomoz si sám! Jiným pomáhal a sám sobě pomoci nemůže,“ křičí na Ukřižovaného zástup. A učedníci, ti už jsou dávno ti tam, rozutekli se, protože s takovýmhle koncem jednoduše nepočítali. Horor ukřižování je probudil zpátky do beznadějně reality. Ještě netušili, že Ježíšův příběh smrti na kříži nekončí. Bůh se právě k tomuto Ježíši přiznal a potvrdil tak, že ne bezohledná moc, ne sobecká netečnost a nadřazená pýcha, ne záslužnické svatouškovství je měřítkem a budoucností tohoto světa. Budoucností světa je Ježíšův životní styl. Byl to on, Boží Syn, který nám přišel ukázat jak vypadá kultura Božího království, toho království, které Bůh připravuje aby nahradilo náš často tak ďábelsky beznadějný pozemský systém. V Kristu na naši zem vstoupila nová budoucnost. Ještě se to nezdá, stále ještě se v našem bolavém světě staví příliš mnoho křížů, stále ještě je příliš bezohlednosti, utrpení a ztrát, ale nic to nemění na tom, že to nové už začalo. Kristus vstal z hrobu a přijde zas, aby velkou proměnu, kterou zde mezi námi započal, s konečnou platností dovedl do konce. O tom je křesťanská naděje. Naděje, která nás vede k tomu, abychom už dnes, v tomto starém věku, usilovali o to, žít život už jaksí po novu, po Kristovsku – koneckonců, však také proto si říkáme křesťané.

Že nám to často moc nejde, že nám naděje, víra a láska poněkud stagnují, ztrácejí pohyb a kamení, je věc druhá. Jedná se totiž o druh jisté duchovní

sklerózy, který Ježíš v našem textu označuje jako sklérocardia – skleróza srdce. Skleróza je dnes poměrně známý pojem. Vždycky, když něco zapomeneme, když si nemůžeme vzpomenout, svádíme to právě na ni. Nejsem sice lékař, ale tuším, že skleróza znamená úbytek pružnosti, že se nám ty naše tepny či mozkové závitky nehýbou tak jako dříve, ale štvou. No vida, skleróza není pouze problémem těla, ale také lidské duše. Srdce, sídlo našich vnitřních prožitků, místo, kde poskytujeme prostor našim nadějím, kráse a dobru, může být napadeno sklerózou, může začít kamenět. Stává se to vždycky, když to vnitřně tak nějak „zabalíme“, když naději s vírou i láskou vykážeme někam pryč, když si v sebelítosti stále dokola opakujeme, že už to lepší nebude, že na nás Bůh zapomněl, že jsme docela sami a nemá už smysl něco nového začínat nebo měnit. Však učedníci na tom tenkrát o velikonoční neděli nebyli lépe. Čtete, že truchlili a plakali, když tu za nimi přijde Marie Magdaléna, že se jí Mistr zjevil živý. Skoro by se dalo říct, že si Ježíš skutečně nemohl vybrat horšího svědka. Svědectví ženy v tehdejší době nebylo pokládáno za věrohodné, natož takové ženy! Marie měla podivnou minulost. Kdysi v ní sídlilo sedm démonů – a když je démonů sedm, tak to je doopravdy na pováženou. Sedmička je číslem plnosti a to znamená, že byste bývali tenkrát u Marie našli snad všechno to nejhorší, co jen se může při člověku vyskytovat. Ježíš ji však démonů kdysi zbavil a Marie se stala jeho učednicí. Zvláštní, žena s tak podivnou minulostí a právě jí je svěřena zvěst o živém Ježíši. A Marie s touto zvěstí jde tam, kde má v plnosti zaznít – jde do společenství truchlících a plačících.

Jenže učedníci Marii nevěří, možná kvůli tomu, že ji přináší právě Marie,

možná proto, že je to zpráva tak neuvěřitelná. Truchlí a pláčou dál. Skleróza srdce je těžká nemoc. Když jí někdo podlehně, je to skutečně na pováženou. Učedníci nevěří dokonce ani dalším dvěma svědkům, kteří se s živým Ježíšem potkali na venkově. Přitom svědectví dvou mužů bylo už natolik přesvědčivé, že se rovnalo důkazu. Jenže, jen to zkuste rozfoukat naději, když ta už jen čadí jako když uhasíte plamen svíčky. Zhola nemožné. Vypadá to, jakoby se učedníci rozhodli, že je všemu konec a basta. Ještě si trochu zatruchlí, postěžují a jeden druhému popláčou na rameni, no, a potom se jednoduše seberou a každý půjde po svých, rybář rybařit, celník celníčit, zelóta zelótit – takový je holt život... Když tu najednou do místnosti zvlhlé slzami sebelítosti vstoupí sám Mistr.

Řeknu vám, dopadlo by to s námi učedníky špatně, kdyby mezi nás Ježíš nechodil, kdyby nás svým slovem nepovzbuzoval. Máme totiž sklon vracet se tam, odkud nás kdysi na svou cestu pozval. Ježíš se najednou zjeví jedenácti učedníkům, zrovna když byli u stolu. Čekali bychom nějaké pozdravení, nějaké to „Pokoj vám,“ jak to zaznamenali ostatní evangelisté. Nic takového. Učedníci slyší slova pokárání za jejich nevěru a sklerotické, tvrdé, nepružné srdce. Tvrdost srdce není danost, s níž se člověk rodí. To by ji Pán Ježíš nekáral. Je to spíš postoj, za který sami můžeme, naše volba, vnitřní zatvrdlost, díky níž se člověk stává imunním vůči slovu evangelia, vůči naději i víře a potažmo nezřídka i vůči lásce. Je zřejmé, a na to není třeba ani náročných vědeckých výzkumů, že skleróza srdce vzniká v prostředí sebelítosti nebo sebestřednosti. Vždycky když se zaměříme příliš na sebe, ať už na svou domnělou jedinečnost nebo třeba na své trápení, jsme ve vážném ohrožení. Srdce přestává dýchat a kamení. Právě to nám lidem nejvíce škodí.

Je tu však Ježíš, který přichází, aby nám zvěstoval své vítězství. Není třeba propadat pocitu beznaděje ani podléhat pocitu velíkášství. Tahle zdravotní rizika našich srdcí umí Mistr léčit. Léčba spočívá v tom, že se člověk jednoduše zvedne - když znovu zahoří svíčka naděje a víry, tak to není zas až takový problém - vyjde ze své uzavřenosti a jde rovnou do celého světa, dokonce k celému stvoření. Stává se součástí světa, před nímž se předtím skrýval, poslem dobrých zpráv každému pozemšťanovi, poslem dobrých zpráv všemu, co jest. K tomu nás Pán posílá, máme být hned po Marii Magdaléně a oněch dvou učednících z venkova jeho svědky. Celé stvoření se má dozvědět, že naděje neumřela, že láska není nesmysl a soucit není anachronismus, který už dávno vymřel. Všechno stvoření se má dozvědět, že Boží království je na postupu protože Mesiáš Ježíš žije.

Pánem světa je Ježíš, ne démoni, kteří by nám na poslední chvíli chtěli ještě nahnat hrůzu. Jenže na ty, kdo se dají Kristovskou cestou, jsou démoni, třeba hned všech sedm, krátcí. Učedníci, kteří si nechali vyléčit sklerózu srdce, nemají už strach ani z hadů pokušitelů, kteří se snaží zvrátit situaci ve svůj prospěch, jako kdysi onen starý známý had, co kdysi v ráji svedl prvního člověka. A co víc, ačkoli jsou ti učedníci každý jiný, přesto si navzájem rozumějí, mluví novými jazyky, každý po svém, ale přesto stejně, protože společným jmenovatelem je láska. Ani nástrahy smrti je neotráví a kdyby snad někdo mezi nimi přece jen zase nějaké té skleróze podlehl, vloží na něho ruce a jeho ztvrdlé srdce opět začne bít. Takovou zvláštní moc má společenství učedníků Kristových. Je to jen iluze nebo skutečnost? To záleží jenom na pokročilosti naší případné sklérocardie, na tom, jak dalece jsme

ochotni podstupovat Kristovskou léčbu,
na tom, jak jsme v tomto starém světě
připraveni žít už předem podle pravidel
přicházejícího Božího království.

Petr Červinský

Ptal jsem se větru

Ptal jsem se větru
zda ví, kdy přijde
opět Boží Syn.
Dotykem prstu
sejme stín
z pokorných očí
a dechem úst
rozvrátí říši zla.

Ach vítr!

Jen si hrá
s opadlým listím
dětských snů-
ten posel marnosti.

Ptal jsem se oblaků-
beránek bílých
s očima červánků.
Plují po obloze
a slyší vzdechy
zjitřených srdcí.

I ony mlčí.

Pouze ranní rosou
svlažují rozpukané rty
země čekající.

Ptal jsem se stromů-
prstů vztyčených,
jež svými kořeny
se dotýkají
srdce této země
a slyší její tep.
Zamčená ústa!
Jenom tichý vzdech
se v slzy proměnil
vonící pryskyřicí.

Zůstal jsem sám
jen s Knihou knih.

Jejímu šepotu jsem naslouchal.
„Neboj se! Já přece s tebou jsem.

Bud' věrný v díle svém.

Tvé čekání se v radost promění,

až setřeš slzy,

žíznícím dáš pít

a chlebem života

nasytíš hladové.

Pak pochopíš,

jak jsem ti blízko-

můj synu,

dcero má.“

Pavel Smetana

Ekumenický počín roku 2005

Cenu za ekumenický počín roku 2005
udělila Ekumenická rada církví v České
republice in memoriam **Danielu Nevalovi**
(Nevečeřalovi).

Vikář reformované církve ve Švýcar-
sku, diplomovaný fyzik, doktor filozofie a
teologie se zasloužil o znovuoobnovení
činnosti společné komise Ekumenické
rady církví a České biskupské konference
pro studium rekatolizace v českých ze-
mích.

Daniel Neval, osobnost mimořádného
nadání, zemřel náhle v červnu 2005 na
selhání srdce ve svých pětatřiceti letech.
Vzpomínka na něj vyšla v minulém čísle
věstníku.

Proč nemůže být Mistr Jan Hus rehabilitován?

Neustále se vracejí otázky a dohady. Hu-
sova rehabilitace ze strany Vatikánu by by-
la dobrá, proč k ní nedochází? Lidé blíže
neinformovaní se v tom nemohou dobře
orientovat, což je zcela pochopitelné. Bylo
by proto záhodné, abychom si v této věci

udělali konečně jasno. Je to možné tím spíše, že je to v posledu záležitost tak zřetelná jako že jedna a jedna jsou dvě.

Nejprve je nutno si ujasnit, oč v případě Mistra Jana Husa vlastně jde. Ono se o tom všem mluví – ale čím více se mluví, tím více se zatemňuje podstata. Pokusím se tedy shrnout základní fakta a souvislosti Husova procesu, který probíhal od roku 1409, respektive již od roku 1408 až do roku 1415.

Jde v podstatě o tři linie historického procesu, jednu zásadní, obsahovou a dvě politické, které na sebe časově navazují, současně se však do jisté míry také prolínají.

Nejstarší a určující linie je dána skutečností, že se na pražskou univerzitu dostává mnoho podnětů z učení Viklefova. Toto učení se pak stává jakoby rozbuškou mezi vzdělanci na této universitě. S tím samozřejmě souvisí i tradice kazatelství v počátku české reformace, jejíž symbolem je Kaple betlémská, ne klasický kostel se svátostným prostorem, ale velká přednášková síň, kde bylo svobodně kázáno Slovo Boží českým jazykem. Tyto dva prvky – Viklef a kazatelství – potom odstartovaly i Husův proces. Nešlo však o proces pouze jedné osobnosti. Mistr Jan Hus je zde jako ten, který dává jméno celému hnutí, celé velké skupině lidí, mezi nimiž jsou jak univerzitní vzdělanci a lidé urození, tak lidé zcela prostí, kteří všichni společně tvoří základnu české reformace.

Zde je nezbytné upozornit ještě na jednu naprosto základní věc, nutnou pro pochopení souvislostí. To, co se odehrává v českých zemích na počátku 15. století, náleží organicky do řady hnutí, která vznikají v Evropě po roce 1215. Toto datum, rok konání 4. lateránského koncilu, je stejně přelomovým mezníkem ve vývoji viditelné křesťanské církve jako rok 313, kdy

edikt milánský zahájil cestu ke světskému panování této církve. Na 4. lateránském koncilu pak byla ustanovena a uzákoněna církev jako ústav spásy, který je prostředníkem mezi Bohem a člověkem. Od této chvíle se zákonitě objevují tzv. kacírská hnutí, která se ovšem neodštěpují od hlavní směrnice ve smyslu nějakého blouznění, jak je to často mylně chápáno i vykládáno. Naopak tato hnutí reagují na to, že hlavní směrnice byla roku 1215 přerušena a viditelná církev se odštěpila výrazně od smyslu své existence. Proto se „kacíři“ snaží navázat na to, co bylo přerušeno, tedy vrátit vývoj do správného směru. K těmto prvním reformačním hnutím po valdenských a lolardech (Viklefových žácích v Anglii) náleží i husité.

Viklef jednoznačně říká, že církev není instituce spásy, že je obecnstvím věřících, kteří jsou všichni spojeni i přijímáním podobojí. Tyto důkazy se pak objevují také v husitském programu, ve Čtyřech pražských člancích v roce 1420. Zde je na místě připomenout, že zmíněný husitský program není naprosto mrtvou historií, ale velmi aktuálním programem pro třetí tisíciletí. Svobodné kázání Slova Božího (obecně svoboda projevu), přijímání podobojí jako výraz obecnství věřících bez jakéhokoli prostřednictví (obecně uznání stejné hodnoty lidských bytostí), církve, která nemá po světskou panovat (nemá tedy mít vlastní stát a mocenské orgány), neexistence výjimek z obecné trestní odpovědnosti, žádné tzv. exempce pro nějakou privilegovanou skupinu (obecně: pro aparát neplatí jiné zákony, než pro ostatní občany). To je naprosto moderní, jasné a evropské; bez toho se Evropa, má-li jednat na určité úrovni, nemůže vůbec hnout. A toto vše začíná právě už u Viklefa, to se rozvíjí na pražské univerzitě a mluvčím tohoto pro-

gramu se stává Mistr Jan Hus. Z akademické pudy a učených diskusí úzké skupiny odborníků přenáší betlémský kazatel tyto myšlenky mezi lid, k němuž náleží stejně tak šlechtici a česká královna jako nejhudší lidé z okolí kaple. Tohle byla základní příčina, proč Mistr Jan Hus narazil.

K tomu nyní přistoupila politika a ovlivnila jednotlivé fáze rozvíjejícího se Husova procesu. Základní politická linie, která zapůsobila na dění zpočátku pro Husa příznivě, byl obyčejný mocenský spor krále Václava IV. s arcibiskupem Zbyňkem Zajícem z Hasenburka.

Nešlo ovšem pouze o tyto dvě osobnosti, ale především o ty, kteří stáli za nimi. Byly tu totiž dva politické směry, dané orientací na papeže Řehoře XII. nebo na kardinály, kteří nepříjemný problém dvojpapežství chtěli řešit svoláním koncilu. Václav IV. toužil po císařské koruně a protože jeho konkurent Ruprecht byl stejně jako pražský arcibiskup straníkem Řehoře XII., zaměřil se pochopitelně na Řehořovy soupeře, tj. kardinály. Díky této politické konstelaci byl poskytnut Mistru Janu Husovi a počátkům české reformace určitý čas milosti, takže se vše mohlo po jistou dobu rozvíjet chráněno blahovůlí Václava IV.

Tato celkem příznivá situace netrvala ovšem příliš dlouho. Radikální zlom způsobil postoj k hlásání odpustků v roce 1412. Orientaci, formující se české reformace, byla záležitost zcela cizí a přímo odpuzující, zvláště když bylo zřejmé, že výnos má sloužit k financování vojenské výpravy pro uspokojení mocenských nároků jednoho z tehdejších papežů. Dochází k zásadnímu veřejnému odmítání, jehož důsledkem je i ve skrytu a proti danému slovu provedená poprava tří husitských prvomučedníků na staroměstské radnici.

Za těchto okolností se postoj Václava IV. mění. On je v této chvíli svými politickými zájmy již vázán jinak a hlásání odpustků, v důsledku toho, nyní podporuje. Žádá od Mistra Jana Husa a těch, kteří jdou s ním stejným směrem, aby se přizpůsobili jeho zájmům a se svou kritikou přestali. To ovšem není možné. Tak končí královská ochrana a nastává nová etapa. I tehdy ještě, po vyhnání z Prahy, působí ovšem Mistr Jan Hus na českém venkově v okolí sídel svých přátel a podněty české reformace tak zasahují stále širší oblasti. V tomto smyslu, jakoby se dřívější příznivé období ještě prolínalo do dalšího vývoje, ale už jen na krátko. Po svolání koncilu do Kostnice nastává poslední dějství.

To poslední dějství je nutno si velmi vážně připomenout. V něm je skryta i jednoznačná odpověď na naši otázku „Proč nemůže být Mistr Jan Hus rehabilitován!“ Na tomto místě mohu vděčně připomenout, že máme k dispozici nejnovější zpracování naší tematiky z hlediska církevního práva. Jde o publikaci doc. JUDr. Jiřího Kejře, DrSc., člena rady našich i zahraničních vědeckých společností, který jako první evangelík byl v Římě jmenován komturem rytířského řádu Svatého Silvestra papeže. Kniha „Husův proces“ je výsledkem dlouholetého badatelského zájmu autora a její obsah posloužil svými závěry k hodnocení Husovy přetrv. husovské komisi v ČR a potom při sympoziu v Římě na konci roku 1999.

Kejř, jako právník, uvádí velmi přesně ty momenty, kdy v dlouhých peripetiích Husova procesu docházelo ke skutečným chybám jeho soudců podle církevního kanonického práva a kdy byl tedy Hus v klatbě neprávem. Šlo vesměs o procedurální otázky týkající se „neposlušnosti“, tedy toho, že se osobně nedostavil k vyšetřování na kurii.

Potom se však přichází dál, k základním otázkám, které v Husově při řešil kostnický koncil. A zde se najednou situace mění. Mezi články, někdy nesprávně a falešně vybranými, byly přece jenom i ty, které Mistr Jan Hus na základě odsouzeného Viklefa opravdu hájil a z nichž pro své přesvědčení nemohl ustoupit. Ovšem ani koncil ze svého hlediska nemohl ustoupit.

Toto tam tedy Kejř říká. A já jsem si nemírně oddechla, protože je to černé na bílém. Je to opravdu tak jasné, jako že jedna a jedna jsou dvě.

Bude proto dobré, když si připomeneme několik citátů z textu:

„Ale stejně tak není možné zapřít, že Hus sám se dopustil závažných chyb, někdy se choval zcela netakticky a nejednou neporozuměl stavu, ve kterém se jeho pře nacházela.“ (s. 205)

„Nešlo však jen o neporozumění složitostí soudního řízení. Hus některými svými akty jednoznačně porušil zákon.“ (s. 206)

„Daleko více než odchylky dogmatické vážily v očích soudců myšlenky a činy, jež podvracely existenci viditelné církve, která se Wyclifovi a v jeho stopách i Husovi jevila jako *ecclesia malignantium, que est corpus diaboli*. Hus usiluje o zřízení nové církve. Jistě tím není míněna destrukce církve násilným převratem, ale základní rozlišení církve předurčených (*praedestinati*), které ve své konečné ideji odmítá institucionální církve, je revoluční. Proto i ta dotčená reakce na Husovy činy, které podle jeho víry, že plní příkazy evangelia, se přičí právům i tradici církve.“ (s. 207)

„Sledujeme-li hlavní Husovy odchylky nepřijatelné pro církev, zjišťujeme, že se ve skutečnosti nacházejí již ve spisech Wyclifových. Hus sice často nejde do tak radikálních závěrů jako jeho vzor, často jeho

výrazy zmírňuje, ale přesto se s ním v podstatě shoduje. Husovo učení o moci papežské, o církevním soudnictví a poslušnosti, jeho pojetí církve, vyzvedávání světské pravomoci oproti církvi, učení o podmíněnosti práva zastávat církevní úřady a vykonávat panství životem bez hříchu, přesvědčení o postačitelnosti zákona Božího, vedoucí až k odmítání zákonů světských, to vše má své kořeny a předlohy ve Wyclifovi. Byl-li wyclifismus označen za ideologii revoluce, není možné této charakteristiky zbavit ani učení Husovo.“ (s. 210–211).

„Hus vychází z centrální kategorie Božího zákona jako nejvyšší a všechen právní život předurčující normy. Biblický příkaz je pro něj směrodatným imperativem, který je nezbytné splnit, a to i za cenu porušení pravidel nalezených lidmi, i za cenu konfliktu se světskou mocí. Hus to také ve svém pojetí činí, vykonáváním příkazů Kristových, jak jim rozumí, se neváhá vzepřít i proti soudobé církvi. Lidský právní řád pod zorným úhlem zákona Božího, jak mu rozuměl Hus, ztrácí nejvyšší organizátorskou autoritu a pořádkující sílu. Není to právnické ani právně-filozofické, nýbrž právně-teologické pojetí práva.

Právně-teologická a morální rovina, na které stál Hus, není slučitelná s rovinou právní, na které stáli jeho soudcové. V rozporu mezi morálkou a právem, který se nejednou projevil v různých právních systémech, byla pro Husa rozhodující kategorií morálka a vůle řídit se dle zákona Božího. Z hlediska jeho současnosti a někdy hodně drsné reality to bylo myšlení iluzivní, byly to představy, jak by právo mělo vypadat. Podle norem kanonického práva, které aplikoval soudní tribunál koncilu, podle rozhodnutí legitimisticky uvažujících soudců se Hus provinil. Mezi Husem a jeho

soudci zela nepřekročitelná propast.“ (s. 211–212). To jsou poslední slova z Kejřovy knihy. A on sám v této souvislosti odkazuje na citát ze spisku J. B. Kozáka „Filosofické a mravní pozadí Husova kacírství“ z roku 1925: „Musil padnouti, protože mezi základními zákony jeho duševního světa a osobnosti na jedné a zásadami a přesvědčením jeho soudců na druhé straně nebylo smíru.“ (s. 218)

To je velmi zajímavé a já si opravdu ulehčeně oddychla, protože pro myslící lidi by tady mělo končit jakékoli uvažování o možné rehabilitaci Mistra Jana Husa římskokatolickou církví. My si ji nemůžeme, nechceme přát. To už by nebyl Hus. Není to možné v zásadě z důvodů, které na sebe navazují. Určitá společnost totiž může rehabilitovat jenom někoho, kdo do ní patří, kdo je touto společností uznáván jako její člen. Mistr Jan Hus nezemřel jako římskokatolický kněz, Mistr Jan Hus byl odsvěcen a žádné symposium v Římě se nevyjádřilo k tomuto jeho odsvěcení. Nikdo nikde se nevyjádřil k tomu, že by měl být rehabilitován v této věci. K tomu upozorňuji a je to zajímavé: uvažuje se teď v souvislosti s tzv. čarodějnickými procesy, že bude rehabilitován bývalý mohelnický děkan Krištof Lauttner ze severní Moravy, jistě statečný člověk a křesťan, který se za ty neprávem obviněné nešťastné „čarodějnice“ postavil a byl nakonec odsouzen stejně jako ony. Arcibiskup Graubner se vyjádřil, že je snaha rehabilitovat ho vrácením jeho kněžství. Lauttnera ovšem je možné rehabilitovat, ten se jenom postavil za „čarodějnice“, které dnes už nechceme soudit a upalovat a uznáváme to. Ale Mistra Jana Husa nemůže nikdo v římskokatolické církvi rehabilitovat, Mistru Janu Husovi nemůže nikdo jeho členství vrátit, protože jeho názory nemohou být uznány za pravověrné. Nebyl

by dnes upálen, ale byl by ve svých názorech odsouzen stejně jako před staletími. A to je důvod té nepřekonatelné propasti. V čem? Samozřejmě v otázce církve. Ecclesiologie Mistra Jana Husa staví tuto nepřekonatelnou překážku.

Tohle je tedy to osvobodivé slovo. Říká nám, co je možné a co už ne. Za dobrý výsledek rozhovorů o Husově při pokládám to, že bylo v podstatě řečeno: není hezké se upalovat a dokonce ani ne se hanět a tupit. To je jistě správné. Když člověk není haněn a tupen, tak se nemusí ani bránit. Když nemusí být zabíjen, tak také nemusí v sebeobraně zabít. Jsme rádi, že mnozí z přátel z římskokatolické církve se mohou vyrovnat s tím, že už nemusí mít hrůzu, když mluví o Mistru Janu Husovi, že ho nemusí zatracovat jako kacíře. V tom, chápeme, je to pro ně osvobození. Pro nás je to osvobození v tom, když vidíme, že po všech pokusech, po celém desetiletí pokusů se nemůže konstatovat nic jiného než to, co jsme věděli od počátku: totiž, že není smíru, že je nepřekonatelná propast mezi církví jako obecnstvím věřících, mezi svobodou a odpovědností svědomí každého jednotlivce a mezi církví jako institucí spásy, mezi zařízením, které může lidmi manipulovat a plodí případně i všechno nebezpečné ovoce manipulace, až k typu Norimberského procesu – „oni mi to přikázali a já jsem jenom plnil rozkazy.“ To jsou dva typy lidské společnosti, které jsou naprosto nespojitelné. Nelze z toho udělat jednotu, ale lze existovat vedle sebe ve vzájemném respektu.

Nakonec bych ještě ráda zmínila v této souvislosti něco nejen zajímavého. Podle vyjádření ředitele tiskového střediska České biskupské konference římskokatolické církve Kotíka římskokatolická cír-

kev rozlišuje křesťanské církve na ty, které jsou s ní v plném společenství, tj. například církev řeckokatolická a uniatské církve – ty, které přijaly jako hlavu Vatikán, a církve, které s ní nejsou v plném společenství. Společenství, které není plné, má dva stupně, především podle toho, zda má apoštolskou posloupnost. Prvním stupněm jsou oddělené církve, například pravoslavná a některé orientální církve. Do druhého stupně náleží tzv. Církevní společenství, kam náleží různé směry protestantismu. Zcela oficiálně my, křesťané protestantských reformačních církví, nejsme plně pokládáni za církve. Církevní právo však jednotlivé církve nejmenuje a ponechává určitou volnost v možnosti uznání. Podle toho je odstupňována i spoluúčast na svátostném životě. Mohlo by se stát a teoreticky je to možné, že církve, které budou tak horlivě ekumenické, až zapomenou na svou vlastní podstatu, mohou ve svých členech nebo i představitelích nahradit jednou tento „nedostatek“.

Je tu otevřená možnost stát se dokonce uniatskými církvemi, lze navázat v některém bodě i na apoštolskou posloupnost, získanou přijetím římského svěcení. Přestanou ovšem být církvemi reformačními, přestanou být církvemi v duchu Mistra Jana Husa. Ale v tom případě nikdy ne všechny a nikdy ne všichni v každé církvi. V tom se projevuje naše reformační zaměření, my totiž nejsme instituce. Všechny naše církve, všechna naše obcenství vědí o tom, že stačí dva nebo tři, kteří se tomu nepodvolí a zůstanou v tomto přesvědčení spolu s Mistrem Janem Husem ve šlépějích Ježíše Krista, ve šlépějích první církve a všech věrných, skutečně samostatně jednajících, myslících a odpovědných křesťanů.

Potom třeba nebudou v té linii, nepřestanou však existovat, existovat přestat nemo-

hou. Ale Mistr Jan Hus nemůže být rehabilitován. Bůh zaplat', že ne.

Doc. Dr. Eva Melmuková

Přetištěno podle Informačního bulletinu historické společnosti VERITAS č. 9/2000,

M. Jan Hus, M. Jeroným Pražský a české duchovní písně aneb „na tenkém ledě“

„Počíná se zlořečená kniha rodu všech kacírských synů: z d'ábla byl počat Viklef, ... Stanislav zrodil Husa, ... Knín zplo-dil Jeronýma, atletu Antikristova.“

Filozofický koncept Johna Wiclifa (zemřel 1385) a jeho kritické názory na soudobou církev oslovily na přelomu 14. a 15. století značnou část evropských intelektuálů. Z našich to byli především M. Stanislav ze Znojma, M. Štěpán z Pálče a ovšem M. Jan Hus a M. Jeroným Pražský. Oba posledně jmenovaní se však mnohokrát ohradili proti tomu, že se s oxfordským reformátorem ve všem ztotožňují. Rozešli se s ním mj. v názoru na svátost oltární (Večeři Páně) a nesouhlasili ani s jeho odmítavým postojem k hudbě či k umění vůbec.

I Jan Hus (1371?-6.7.1415) se obával, stejně jako jiní naši přísnější myslitelé, že duchovní písně posluchačům neprospívají; o světských ani nemluvě, jistě odmítal i závišovskou milostnou „Otep myrrhy“. Moderní liturgické melodie, vycházející z lidové světské tvorby, podle něj více než „k náboženství“ svádí k tanci, vedoucím do „pekelných osidel“. Stěžoval si, že zpěváci zpívají nedbale, uspěchaně, vynechávají některá slova, drmolí „jako žernov ve mlýně“ a často zpívají s teatrálním přednesem. Když se Hus stal kazatelem

v Betlémské kapli, snažil se tam tyto nedostatky napravit.

V „Betlémě“ se ovšem zpívaly nejen liturgické zpěvy. Zaznívaly tam jak všechny čtyři starobylé písně, k nimž dala Pražská synoda r. 1408 svolení, tak i zhudebněné „Desatero“, „Otče náš“, „Věřím v Boha“ a „Zdrávas Maria“. Tyto modlitby měly jeden nápěv (viz EZ 583), který se upravoval podle počtu slabik; některé tóny byly buď delší, anebo se rozložily do několika kratších. Pro Husova zbožně uměleckého ducha byly duchovní písně totéž, co zpívané modlitby, proto by nepřekvapilo, kdyby za úpravami těchto textů stál právě on, ale nic bližšího o tom nevíme.

Téměř jistě je však „autorem“ písně „Navštěv nás, Kriste žádúcí“ (dále NN; EZ 259 zachycuje sloky 1., 4., 8. a 9.). Uvozovky tu jsou na místě, protože se nejedná o autorství v našem smyslu; asi po r. 1410 Hus podle všeho upravil zřejmě oblíbenou modlitbu, známou nejpozději od r. 1391. Teologicky závažná je tu změna původního těžko proveditelného „bez hříchu na tebe čekati“ na nadějně „bez hrůzy“. Píseň připomíná Kristovo utrpení a prosí ho o vykoupení, neboť „valem jdú lidé do pekla“.

Několik slok má rýmy ve formě *aabb*, ostatní jen *aaaa*. Pokud jde o nápěv, dřívější názor nevylučoval možné Husovo autorství; dnes se má za to, že nápěv souvisí s latinskou „Gaude regina glorie“, kterou známe asi z r. 1410.

O Husově nejproslulejší úpravě duchovní písně, o „Jezu Kriste, štědrý kněže“ (dále JK; EZ 308) už byla řeč minule. Zde si jen řekneme, že patří do početné skupiny písní pod vlivem kultu Božího těla, probuzeného Milíčem z Kroměříže a Matějem z Janova. Forma

veršů je *aaa*. Sedmou sloku Hus převzal ze starší a už zpívané NN.

Vedle JK a NN se v Betlémské kapli zpívala další slavná píseň, velikonoční „Vstalt' jest Buoh z mrtvých“. Už v 2. polovině 15. století ji tradice připisovala Husovi, ale je také možné, že ji do „Betléma“ jen uvedl. Stejně tak nejasný je jeho podíl na další písni o Božím těle, „Jesus Kristus, naše spása“ (*aabb*), ač i ta mu byla přisuzována, dokonce i její latinská předchůdkyně, možná českého původu, „Jesus Christus, nostra salus“ (dále JCh; *aabb*), kolem níž vznikla celá písňová skupina. O Husově autorství JCh byl přesvědčen i Martin Luther, který podle ní složil „Jesus Christus, unser heiland“; z ní se vyvinuly zase další německé písně.

Nadšená bratrská tradice ani pozdější bádání Husa ostatně nijak nešetří, připisuje mu i písně prokazatelně jiných autorů, např. „O spasiteli Ježíši“ od Lukáše Pražského.

Mluvili jsme o rýmech; v mnoha případech by však bylo přesnější mluvit spíše o „asonanci“ (souznění). Nutno také dodat, že už předtím rýmy ustrnuly a často se opakovaly. Jako ostatní autoři či upravovatelé té doby ani Hus příliš nehleděl na básnický přízvuk, stačilo mu, když verš měl osm slabik. Podobného ražení pak byly i přízvuky v naší, ale i v polské, „slovanské latině“, čemuž se Němci s chutí pošklebovali.

Ale jakkoli úsměvné se dodnes zdají Husovy verše znalcům, nelze upřít, že se jeho písním dařilo poučit o biblické víře v Boha a v Ježíše Krista, v němž nalezl „vykúpenie, život věčný, oslavenie (NN); v něm a nikoliv v institucionální církvi, která byla zdrojem zoufalé beznaděje a jejíž představitelé radši dali přednost moci, majetku a ná-

silnému odstraňování těch, kdo se odvážili proti nim vystoupit.

Husův přítel a spolupracovník Jeroným z Prahy (1378/80-30.5.1416), mistr pařížské, kolínské, heidelberské a pražské univerzity, plamenný řečník a vášnivý cestovatel, byl jedním z jeho prvních žáků. Za klidných studentských let pravděpodobně musel chodit staršímu Husovi „za groš pro pivo“. R. 1412 byl iniciátorem průvodu, zesměšňujícího výběr odpustků, a i v zahraničí ho chápali jako našeho po Husovi nejvýznamnějšího (čili nejnebezpečnějšího) reformistu.

O Jeronýmově dětství nevíme takřka nic, ale asi byl, stejně jako Hus, žákem v nějakém kostelním souboru; náročné latinské písně, které zpíval před svou smrtí, svědčí o jeho pěveckém vzdělání. Napsal i drobný spis o hudební teorii a o dějinách hudby.

Také skládal duchovní písně, zřejmě o Božím těle, nějaké možná i v němčině a snad byl i autorem některých ironických pouličních popěveků, to když např. arcibiskup Zbyněk Zajíc „Abeceda“ spálil Wiclifovy knihy. Satirickými útoky se ostatně častovaly obě strany, viz úryvek z protihusitské „viklefské mše“ v úvodu.

V Kostnici byl Jeroným ze skládání duchovních písní obviňován více než Hus, Pražané prý jeho písně zpívají po ulicích ve dne v noci. - Bohužel ani netušíme, které by to mohly být.

Je příznačné, že spory o umění či o hudbu, jejíž vnímání je tak subjektivní, více než na racionálních argumentech závisí na povaze toho kterého člověka. Proto nepřekvapí, že neumělecký Wiclif i náš M. Jakoubek ze Stříbra, z něhož si Hus dělal legraci, že nezaspívá ani „hoří“, hudbu odmítají.

Povaha se však projevovala i jinak, a také ambice a strach. Václav IV. nakonec souhlasil s prodejem odpustků na podporu papeže Jana XXIII., dříve námořního piráta; našemu králi totiž byla slíbena provize. Část dřívějších zastánců reformních myšlenek couvá, mezi nimi Stanislav i Husův přítel Pálec; ten nakonec poslušně tvrdil, že se mají zpívat jen ty písně, které schválila církev. Proti Husovi se postavil i proslulý skladatel M. Závíš.

Za života Mistra Jana bylo českých duchovních písní asi dvacet. Blíží se však doba, kdy jich bude mnohem víc a kdy se každý bude muset rozhodnout, „čí píseň bude zpívat“.

Pavel Čáp

Bohemka na Ukrajině - 100 let

Dne 10.září 2005 se konaly slavnosti, věnované stému výročí založení české evangelické obce Bohemka na Ukrajině. Zúčastnili se jich současní i bývalí obyvatelé Bohemky, četní hosté, český folklorní spolek Bohemie z Melitopolu, taneční soubor z Vradijivky, orchestr z Kirovohradu, předseda Vradijivské státní okresní administrace A.Švec, místopředseda Mykolajivské oblastní rady V.Travjanko, rada Mykolajivské oblastní státní administrace A.Bondarenko, zástupce vedoucího útvaru v záležitostech národnostních menšin Mykolajivské oblastní státní administrace V.Čebotarjov, předseda Rady národnostních spolků Mykolajivské oblasti M.Kajmazov a další.

Na slavnostním zasedání byly zveřejněny pozdravné telegramy a dopisy obyvatelům Bohemky od prezidenta Ukrajiny Viktora Juščenka a předsedy Nejvyšší Rady Ukrajiny Volodymyra Lytvyna, Odboru kulturních a krajských styků Ministerstva

zahraniční ČR, Českobratrské církve evangelické, Sdružení Čechů z Bohemky a jejich přátel z Prahy. Pak se konaly slavnostní bohoslužby, položení květin k pomníku prvním obyvatelům obce, československým vojákům a rudoarmějcům padlým za 2.světové války, procházka obcí, otevření muzea obce a slavnostní koncert za účasti českých folklorních spolků Bohemka a Bohemie z Melitopolu, dechovky z Kirovohradu, tanečního souboru z Vradijivky. Na koncertu recitoval své básně také rodák ze Zakarpatska laureát Státní ceny Ukrajiny Tarase Ševčenko básník Dmytro Kremin z Mykolajiva.

Dva z pozdravů, které občané Bohemky k významnému výročí obdrželi, otiskujeme:

*Vážení přátelé!
Srdečně Vás zdravím při příležitosti 100.výročí založení Bohemky! Ukrajina je známá ve světě jako mnohonárodnostní stát a Ukrajinci se vždy s úctou a tolerancí stavěli k jiným národům. Příkladem tohoto je historie vaší vesnice. Nehledě na složité historické zkoušky se Bohemčanům podařilo zachránit originální kulturu českého národa, zmnožit tradice nejednoho pokolení. Nyní je Bohemka známá nejen na Mykolajivsku. Melodie lidového českého spolku znějí v různých koutech naší země a vaše pracovní úspěchy jsou částkou duše, kterou jste věnovali Ukrajině!*

Při příležitosti tohoto svátku přeji, draží spoluobčané, rozkvět vašemu kraji, štěstí a blahobyt vašim rodinám, štědré Boží požehnání každému obyvateli obce.

Viktor Juščenko, prezident Ukrajiny

*Vzdálení a milí rodáci, bratři a sestry,
přijměte srdečné pozdravy ode mě osobně, stejně jako od všech členů synodní rady, představitelů Vaší sesterské Čes-*

kobratrské církve evangelické. Děkujeme Vám za pozvání k účasti při vzpomínkové slavnosti 100. výročí založení Vaší obce. S ohledem na skutečnost, že koncem září Vás plánujeme navštívit, přijměte k této příležitosti toto písemné vyjádření naší spřízněnosti.

Když jsem si pročetl dějiny Vaší obce, říkal jsem si, že za pouhých sto let jste zažili tolik, na co jiní potřebovali mnohem delší dobu. Vážíme si Vašeho nasazení a úsilí, s jakým jste budovali – i opakovaně – to, co Vám život usnadňovalo a čemu jste rozuměli jako způsobu jak vyjádřit k čemu Vás vede Vaše vyznání Ježíše Krista. Těší nás to, že po prolomení hradeb izolovanosti nás i na dálku spojují vyznání společné víry, mnohá a hluboká osobní přátelství a naděje, že naše společenství je a zůstane zdrojem vzájemného obohacení, povzbuzení a posily.

Přejeme Vám, aby Vás nyní i v budoucnu sílila blízkost našeho Pána a Spasitele, Ježíše Krista. Přejeme Vám, aby Vaše obec byla ve svých obyvatelích svědectvím o soudržném soužití díky moci Boží lásky; aby byla prostředím, kde se všemi generacemi, národnostmi a vyznáními žijete rádi. Přejeme Vám dostatek potřebné naděje k tomu, abyste i dále svou obec zvelebovali a zkrášlovali jako odkaz pro další generace svých dětí a vnoučat a činili tak dobré podmínky pro to, aby Vaše obec dále dobře žila v poslušnosti Boha a ve vzájemné úctě a lásce.

Ať Vás Pán Bůh žehná a naplňuje svou radostí, pokojem a láskou.

Jménem synodní rady Českobratrské církve evangelické

*Joel Ruml, synodní senior
Alexandr Drbal*

Českobratrská církev evangelická, Bratrská jednota baptistů
a Občanské sdružení EXULANT

**Vás všechny srdečně zvou na
K O N F E R E N C I,**

kteřou pravidelně společně pořádají pro připomenutí významných událostí z dějin české náboženské emigrace, života v exilu a návratu potomků pobělohorských exulantů do staronové vlasti. Letošní konference se uskuteční v kostele Českobratrské církve evangelické v Olomouci, Blahoslavova 1

v sobotu dne 14. října 2006

Dopolední program začíná v **10.00 hodin** úvodní bohoslužbou, kterou povede místní farářka Mgr. Jana Rumlová. Na program letošní konference jsou přednášky „Cesta české reformace“ (Mgr. Miroslav Soukup) a „Reformace v Polsku v souvislosti s českou emigrací“. Odpolední program bude zahájen ve **13.30 hodin**.

V polední přestávce (od 11.45 do 13.30 hodin), určené pro rozhovory, setkání a občerstvení, se uskuteční i valná hromada občanského sdružení EXULANT. Polední občerstvení bude probíhat obdobně jako při našich jiných akcích. Prosíme, vezměte si jídlo s sebou a počítejte s tím, že ve sboru ČCE bude připraven čaj a káva. Ukončení konference předpokládáme kolem 16. hodiny.

*

Výbor občanského sdružení EXULANT svolává
11. VALNOU HROMADU (výroční shromáždění),

kteřá se uskuteční v **sobotu 14. října 2006** v kostele ČCE v Olomouci, Blahoslavova 1 od **12.30 hodin** s tímto programem:

1. Ustavení valné hromady (prezence, volby zapisovatele a ověřovatele zápisu)
2. Zpráva o činnosti sdružení za uplynulé období
3. Zpráva o hospodaření sdružení za rok 2005 a současný stav
4. Zpráva revizní komise
5. Volby výboru občanského sdružení
6. Volby revizní komise
7. Informace o připravovaných akcích sdružení
8. Diskuse, návrhy
9. Usnesení valné hromady

Podle stanov je valná hromada nejvyšším orgánem sdružení a je schopná se usnášet za jakéhokoliv počtu přítomných. Nemůžete-li se valné hromady zúčastnit, je vhodné, abyste písemně zmocnili jiné členy sdružení k zastupování. Připravte si podněty pro naši další činnost.

Prosíme, rezervujte si čas a přijďte dne 14. října do Olomouce.

Členové současného výboru: Mgr. Pavel Smetana (předseda sdružení), Mgr. Jan Bistranin, MUDr. Josef Čáp, Ing. Alexandr Drbal, Prof. Ing. Karel Matějka CSc., Ing. Dobroslav Stehlík
Náhradníci výboru: Ing. Tomáš Jelínek, Jana Kubaňová, Mgr. Jiří Polma, Mgr. Vlastimil Pospíšil, David Šmída, Mgr. Alena Zikmundová
Současná revizní komise: Mgr. Petr Červinský, Květoslava Klimešová

Evangelický reformovaný sbor v Zelově udělil čestné členství prvnímu předsedovi našeho občanského sdružení Prof.Ing. Karlu Matějkovi. Tento dokument byl bratru Matějkovi předán při bohoslužbách v Betlémské kapli v Praze 1.6.2005.

*Parafia Ewangelicko-Reformowana w Zelowie na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia Członków Parafii w dniu 14 lutego 2004 r.
ma zaszczyt przyjąć jako*

Honorowego Członka Zelowskiego Zboru

prof. Karola Matejkę,

aby dać wyraz uznania dla serdecznego zainteresowania sprawami exulantskimi i zelowskiego zboru.

Dostrzegamy, że nasz brat w Jezusie Chrystusie, nie tylko rodem, ale i sercem jest exulantem i Zelowianinem.

Od kiedy w 1994 r. został powołany do przewodzenia Stowarzyszeniu EXULANT czuł wielką odpowiedzialność za ogromną rzeszę byłych obywateli m.in. Żelowa,

którzy znaleźli miejsce i opiekę w Czechach.

Stał się głównym motorem integrującym exulantów z Czech, Polski, Ukrainy i wielu krajów całego świata.

W działalności profesora Karola Matejkę zbor zelowski widzi wiele serca

i z wiary wynikające zaangażowanie oraz braterską jedność, co przyjmuje z serdeczną wdzięcznością i modlitwą o Boże błogosławieństwo dla Niego i Jego zdrowia oraz Rodziny.

Zbor zelowski wyraża swe uznanie i wdzięczność dla Boga za darowanie nam brata i obdarowanie Go przewspaniałymi darami jakże potrzebnymi w tej służbie wśród exulantów.

Zbor zelowski pragnie również w ten sposób wyrazić swe uznanie i wdzięczność dla Stowarzyszenia EXULANT,

w którym zaangażowało się tak wielu wspaniałych sióstr i braci z różnych Kościołów, co stało się płaszczyzną szczególnej współpracy na niwie naszego Pana.

Z wdzięcznością dla naszego Boga w Trójcy Jedynej

Anno Domini 2004

Celocírkevní kazatel pro sbory ve východní Evropě

Na základě usnesení 3. zasedání 31. synodu ČCE, konaného dne 19.-22. května 2005, s platností od 1. února 2006 jsem se ujal funkce celocírkevního kazatele pro sbory ve východní Evropě. Od této chvíle je mi umožněno při plném pracovním úvazku se plně věnovat kazatelské, pastorační a ekumenické práci a to zejména v těchto oblastech:

- Nezávislý evangelický bratrský sbor na Ukrajině – Bohemka a Veselynivka;
- Český reformovaný sbor v Chorvatsku – Bjeliševac a Pleternice;
- Český reformovaný sbor v Srbsku – Veliko Srediště;
- Český reformovaný sbor v Rumunsku – Peregu Mare;
- Reformovaný sbor v Polsku – Zelów

Výše jmenované sbory – vyjma ukrajinských – jsou zařazeny do organizační struktury místních reformovaných církví. Sbory jsou spravovány místními kazateli a to s větší či menší starostlivostí. Z tohoto pohledu je na tom nejlépe Zelów – v současné době obsazen dvěma faráři – Miroslavem Jelínkem a první ordinovanou ženou reformované církve v Polsku – Věrou Jelínkovou. Ve Veselynivce a Bohemce vedou české bohoslužby ordinovaní presbyteri, v Bohemce bratr Josef Jančík a ve Veselynivce sestra Marie Provazníková.

Sbory touží po kontaktech s ČCE, kázání v češtině, výuce dětí a pastoračních setkáváních. Do mé pracovní náplně, kromě krátkodobých či delších pobytů ve výše uvedených sborech, patří i starost o to, aby se ke krajanům pravidelně dostal církevní tisk, nové knihy a příručky, sloužící zejména pro čtená kázání a práci s dětmi. Velkou

důležitost příkládám také vyhledávání dalších českých komunit, toužících po stycích a to nejen v rámci ČCE – a jsou takové. Na mnoha místech by bylo dobré se pokusit ekumenicky spolupracovat i se členy jiných církví, sborů a farností. Také bych rád navázal kontakty s těmi, kteří se přestěhovali do Čech a není jim lhostejné, jak se vyvíjí duchovní i materiální situace v místech, ze kterých se odstěhovali. Není zdaleka možné popsat všechny aktivity, které se nám otvírají. Budu vám vděčen za všechny podněty, které mohou souviset s prací ve vztahu k východním sborům, exulantským komunitám. Ukazuje se, a jsem o tom čím dál tím více přesvědčen, že je dobré a užitečné v této práci pokračovat a ještě více ji rozvíjet. Vždyť starost „duchovní a případně i materiální“ o společenství sborů – a na konfesi vlastně ani tak nezáleží – lze chápat i jako splátku určitého dluhu těm, kteří nám v minulosti sami pomáhali – mám na mysli pomoc západních církví, jednotlivých sborů či jednotlivců v období „totality“. Jistě s touto pomocí máte mnozí zkušenost. Ovšemže bez Boží přízně a požehnání by všechno naše snažení bylo marné. A tak prosím o Boží přízeň nejen pro nás, ale především pro všechny ty naše milé sestry a bratry našich zahraničních sborů, kteří toužebně očekávají nejen Boží pomoc, ale i naši.

Chtěl jsem jen ve stručnosti čtenářům informačního věstníku občanského sdružení EXULANT představit nové možnosti, které jsou nám předloženy k promýšlení i činnosti.

Budu vděčen za všechny vaše podněty.

Kontakty: e-mail: brodsky@srcce.cz

tel. 224 999 217 fax 224 999 219

Personálie:

Mgr. Petr Brodský, rok narození 1947, farář ČCE, bytem gen.Klapálka 1394

272 01 Kladno, telefon: 312 247 442 — před zřízením funkce celocírkevního kazatele byl tajemníkem Evangelické teologické fakulty UK, od roku 1996 pověřen Synodní radou ČCE koordinováním vztahů církve ke sborům východní Evropy.

Petr Brodský

Vzpomínka na mého otce Bohumila Radechovského

Často a ráda vzpomínám na své rodiče a připomínám si rysy jejich charakteru. Dnes chci sledovat životní cestu svého otce. Byla poznačena jeho nezlomnou vírou a velikou energií i přesvědčením, že Hospodin vede dobré dílo ke své cti a slávě a že i věci zdánlivě neuskutečnitelné se jeho mocí stávají skutečností. Při rodinné oslavě svých 70.narozenin vzpomínal na to, jak ho Pán života vedl, své vzpomínání napsal a proložil velmi případnými verši básníka J.V.Sládka.

Vzpomínal na své dětství. Narodil se roku 1880 v Opatově. Otec – učitel na evangelické církevní škole, ho s velkou obětavostí udržoval na gymnazijních studiích v Pelhřimově. Otec si při svém vzpomínání připomněl i růst své víry v období konfirmace, což ho vedlo později ke studiu bohosloví ve Vídni, v Basileji a později ve Skotsku, v Edinburgu. Po svém vikariátu v Zádveřicích byl povolán a zvolen za faráře evangelického reformovaného sboru v Nosislavi na jižní Moravě, kde začala jeho práce, horlivá, věrná, s plným nasazením. Ale po čase se přece jenom setkal u některých členů sboru s odcizením. Po dlouhém vnitřním boji a na radu faráře Karafiáta, s nímž ho pojilo pěkné přátelství, rozhodl se z Nosislavi odejít. To už měl pevnou oporu ve své

milované, usměvavé a trpělivé manželce a těšil se z narození prvního syna.

Bylo mu jasné: Pán Bůh mu otevírá nové dveře. A rozhoduje se uposlechnout volání evangelického reformovaného sboru v polském Zelově, který touží po českém faráři. A tak se mladá rodina stěhuje do ciziny a přece ke svým. Vždyť sbor v Zelově byl založen potomky těch, kteří pro svou víru museli odejít ze své vlasti české, aby si v cizině našli místo pro svobodu svého vyznání. A tak přichází otec do nového prostředí, k novým lidem, do nového sboru, k nové práci, k novým zkušenostem, ale s toutéž zvěstí evangelia. Vytvořil si pro tento sbor „obrodný program“ a rozvíjel práci kazatelskou i pastorační nejen v Zelově v pěkném kostele (založeném již v roce 1823), ale i v okolních osadách, které k Zelovu patřily (Požděnice, Faustinov, Josefátov i vzdálenější Kučov). Před ním působil v Zelově farář Skierski, dojížděl i farář Tosio z Lodže, ale oba kázali polsky. I když pracovali věrně, přece chce sbor slyšet zvěst evangelia v české řeči. Proto je otcova práce přijímána s vděčností.

Přišel mezi prosté zemědělce, kteří svou prací a dobrou péčí dostali i z písčité půdy celkem dobrou úrodu. Jiní se zabývali domácím tkalcovstvím. Ale otec přicházel i do rodin, kde vládla chudoba i bída, nezřídká i negramotnost. Ale jedno je jisté: že si všichni udrželi svou českou národnost – a to jen a jen díky bibli Kralické a starým písním a žalmům z kancionálů. Česká škola v Zelově nebyla, jen ruská jednotřídka. Ale byla „náboženská škola“, kde se přece jenom naučily děti číst Bibli pod vedením tzv. „kantora“, který vyučoval katechismu a připravoval tak děti ke konfirmaci. Můj otec kázal v neděli v kostele zelovském a zajížděl do

některé osady, aby i tam posloužil, utvrzoval ve víře, ukazoval nepohnutelné základy víry v díle Kristovy lásky a oběti. Zvláště mu záleželo na tom, aby mládež byla k víře přiváděna od dětství přes konfirmační cvičení až do doby, kdy budou sami zakládat vlastní rodiny. Na fotografiích vidíme mnoho mladých tváří. Ale bylo potřeba také probouzet zájem o českou minulost husitskou, o starou Jednotu bratrskou, o Husa, Komenského, proto připravoval otec i několik přednášek.

Pět let uteklo v pilné práci, „obrodny program“ byl téměř splněn, když vypukla 1.světová válka a s ní dopadaly i na Zelov těžké rány: Zelov i celé okolí se stalo válečným terénem. Hrozilo vypovězení na Sibiř. K tomu nedošlo, ale nejružnější vojenské jednotky válčících národů se přesouvaly v ústupu i postupu, bojovaly v blízkosti, nějaký granát dopadl i na farskou zahradu (nevybuchl). Jedni vojáci přišli, druzí zase přenocovali (bylo nutné vždy nastlat čerstvou slámu a zas ji odklízet). S válkou přišel hlad, bída, nemoci nakažlivé, mnohá úmrtí, zvláště dětí. Tu se osvědčila energická víra mého otce i jeho organizační talent: Dovedl si vyprosit od některých vojenských velitelů něco zásob pro hladovějící, takže bylo možno denně nasytit hladové polévkou. V této akci si vyžádal ku pomoci jednu sestru diakonku. V zelovském sboru pokračovala práce s neztenčenou intenzitou a přinášela dobrý užitek – otec vzpomíná na „duchovní jaro“. Ale když se přehnala bouře války, dopadla s plnou silou další rána: můj otec s celou rodinou byl vyhoštěn nejen ze Zelova, ale z celého Polska. Zasadily se o to politické kruhy a tlak vzníceného nacionalismu i náboženské nesnášenlivosti.

Ale to už byla nová doba. Vznikla Československá republika, rodina se pře-

stěhovala nejprve do Brna a v roce 1920 do Prahy. Žádný sbor nebyl uprázdněný, ale naskytla se práce, na jakou otec nepomyslel: práce duchovního ve vojenské službě v československé armádě. To znamenalo určitou vojenskou hodnost a zabezpečení celé rodiny. Otec připojil svou práci ke Kostnické jednotě a začal uskutečňovat svou myšlenku, která se zdála tak neuskutečnitelná: „Děti, českých exulantů, vraťte se domů, do Čech. Z bídy, útlaku, z nejistoty zpět do obnovené vlasti, domů“.

A nemožné se stalo skutečností. Nejprve přicházely jen hloučky, pozdravily vlast na Růžovém paloučku, odkud prý odcházeli jejich předkové, pak začalo přestěhování v několika vlcích s navrátilými, s rodinami, s nábytkem i živým inventářem. Ve své vojenské funkci se mohl můj otec zasadit o mnohé výhody pro repatrianty. Seznamoval se s vlivnými politickými i hospodářskými činiteli, s ministry, s prezidentem Masarykem, se všemi, kteří mohli pomáhat svým vlivem. Konečně byli všichni exulanti usazeni na „zbytkových statcích“ kolem Lovosic a Litoměřic.

A zde začíná další úsek životní cesty mého otce. Považuje za svou povinnost starat se o ně i dál, protože je to úkol, který mu byl svěřen Hospodinem. Pomáhá jim se všemi záležitostmi úředními, bere na sebe zdlouhavá úřední jednání, stará se o vzdělání jejich dětí a když mají potíže s češtinou, navštíví ředitele školy, učitele, profesory, vysvětluje, přimlouvá se za ně – i u vysokoškolských profesorů. Má radost, když se mu to podaří. Když mají mezi sebou nějaké neshody, jede za nimi a pokouší se o vyřešení jejich sporu. Ne vždy sklídl dík, ale on na to nedbal, věděl, že je to jeho poslání. Ještě před 2.světovou válkou se mu podařilo usku-

tečnit další myšlenku: postavit penzion pro budoucí studenty „Domovinu zahraničních Čechů a Slováků.“ Než mohla „Domovina“ sloužit svému účelu, přišla válka a po ní režim nepřátelský všem takovým snahám. Přišlo i zatčení a uvěznění, na štěstí ne dlouhé. Po druhém infarktu můj otec zemřel v dubnu roku 1955.

Své vzpomínky zakončuje: „Devatenáct let jsem mohl plnit své poslání duchovního ve vojenské službě. Seznámil jsem se s mnohými významnými u nás i v zahraničí. Poznával jsem, že símě Božího slova má velikou moc obrodnou. Velikou oporou mi vždy byla moje milá žena i rodinné zázemí. Svým dětem bych rád připomněl, abyste nikdy neupadali ve svých myslích i když se zdá, že je všechno ztraceno. Boží prozřetelnost a milost nás vede velmi moudře a účelně. On ví, čeho je nám potřebí a ještě dřív, než si to uvědomujeme, již je učiněno příslušné opatření. I ty rány mají svůj účel. Jsou to zkoušky naší víry k jejímu vytržení. Když odnímá, več jsi doufal a nač jsi čekal, je to znamení, že je jinde cesta připravena, a když to nejde zde, dveře se na druhé straně otvírají. Musíme dál. Život od vás požaduje, aby každý věděl, na které straně stojí. Jsou vlastně jen dvě. Volte tu správnou!“

Slávie Radechovská

Východoevropské okénko

Dne 27. prosince 2005 se dožil osmdesátin bratr Josef Jančík, ordinovaný presbyter a kazatel Nezávislého evangelického bratrského sboru v Bohemce na Ukrajině. Na společné oslavě se domluvilo staršovstvo sboru s vedením obce. Ke společnému odpoledni bylo pozváno do klubu na 120 lidí. Přes tuze špatné počasí

se sešlo kolem devadesáti účastníků, přišli se podělit o radost ze společenství s bratrem Josefem. Společné odpoledne v úvodním zamyšlení se nad slovy prvního žalmu vyznělo jasně jako sdělení, že to není jen oslava člověka, kterého si sbor i společenství obce váží, ale především poděkování Pánu Bohu za dar života, vděčnost za službu Slova a svátostí, kterou bratr Josef zprostředkovává mezi bohemskými.

Mohl jsem být přímo u toho a předat bratru Josefovi Pamětní medaili, kterou mu „za dlouholetou péči o český sbor v Bohemce“ udělila SR ČCE v Praze. Tlumočil a předal jsem i pozdravné poselství za Sdružení Čechů z Bohemky a ručně malovanou kravatu se symbolem bible a kalicha od manželů Svobodových ze Zbraslavi. Z poselství cituji: „Bohemka má štěstí na dobré kazatele. Vy jste důstojný pokračovatel díla velkých bohemských kazatelů Viléma Rejcherta, Václava Pujmana a Viléma Pujmana! Oni by jistě měli radost z toho, že Vás Bůh vybral pro tuto nelehkou pastýřskou službu v exulantském sboru, díky které Bohemka zachránila odkaz Otců a je stále ještě Česká!“

Celé odpoledne bylo koncipováno tak, že k jednotlivým údobím života bratra Josefa vždy zazněla píseň nebo báseň. A vše znělo v češtině, ukrajinštině či ruštině. Bohu díky za bratra Josefa. Více se můžete dozvědět v článku Vánoční pouť, Český bratr č.2/2006.

20.října 2006 tomu bude 10 let, co synodní senior ČCE Pavel Smetana odevzdal a oddělil nově postavené „shromáždění“ v Bohemce ke službě Slova a svátostí. Sbor v Bohemce vzpomene na toto výročí děkovnou bohoslužbou 20.10.2006. V době od 18.–25.10 bychom chtěli uspořádat zájezd do obou sborů /Bohemka a

Veselynivka/. Kontaktní osobou bude Petr Brodský. V případě menšího zájmu počítáme, že by jely dva mikrobusesy, tj. 16 účastníků. V případě většího zájmu by jel autobus. Cena pro účastníka 3.000,- Kč. Přihlášky do konce května.

Petr Brodský

Vilém Jirman – Český bratr a exulant

Mám vzpomenout na zesnulého bratra Viléma Jirmana. Zemřel v květnu loňského roku, pohřben byl v doprovodu své rodiny a široké rodiny evangelíků a známých ze Tří Seker a okolí.

Exulant – pocházel z rozvětvené rodiny, která se po druhé světové válce vrátila ze Slezska do Čech. S rodiči a čtyřmi sourozenci se usadil ve dvou pohraničních vesnicích – Třech Sekerách a Krásném. Jeho otec byl spoluzakladatelem sboru.

Naše generace-poválečná, znala Slezsko jen z vyprávění. Toho vyprávění a vzpomínek jsme slýchávali hodně. Ze vzpomínek mých – odchod z tehdejší domoviny nebyl snadný. Mnoho rodin se rozdělilo – někteří zůstali, jiní se odstěhovali do Německa západního, jiní do Německa východního, početná skupina se vrátila do Země otců. Při vyprávění rodičů a známých jsme cítili jistý stesk. Byl pochopitelný – ti lidé tam prožili velkou část svého života, nejintenzivnější byly jejich vzpomínky na dětství. Do Čech se vrátili po válečném utrpení, rodiny byly často neúplné, mnoho rodin ztratilo mužské členy na frontě. A brzy se připojilo další zklamání – zklamání z politického vývoje v zemi.

Český bratr – velkou pomocí bylo založení sboru a pokračování ve sborové práci, která byla přerušena válkou. Do

sborové práce se zapojil také Vilém Jirman. Pamatuji si ho jako učitele Nedělní školy a vedoucího pěveckého sboru. Obě činnosti vykonával dlouhá léta. Také doprovázel při bohoslužbách na harmonium. Vilém uměl to, co nedokázali mnozí – uměl skloubit tradici, vzpomínky na minulost, zvyklosti ze Slezska s vlivy novými – ať už novými proto, že přicházejícími byli z nového prostředí nebo těmi, které přinášel čas. Navazoval kontakty a radostně spolupracoval s místními faráři a všemi mladými vikáři, kteří prošli mariánskolázeňským sborem. Lid slezský prošel mnoha proměnami, mnoha úskalími. Jedním z nich byly odchody členů do jiných skupin – k letničnímu hnutí, k baptistům... Vilém zůstal – věrný Český bratr.

Naše návraty do Tří Seker, to byly také návštěvy malého domečku v „uličce“, návštěvy u Viléma a Erny. Moc nám budou chybět.

Vlasta Čapková

Ze vzpomínek Viléma Jirmana

Ráno, na Květnou neděli 24.března 1945 v 7 hodin, najednou začala hrozná kanonáda a z východní a severní strany města Střelína se zvedala úplná stěna prachu a kouře. Každý rychle popadl připravené jízdní kolo a již jsme uháněli cikaberskou ulicí směrem na Strieg. Gustav měl pytel mouky, na takovém starém dětském kočárku. Naproti Tschernýho hospodě se mu polámalo kolo. Honem utíkal do sklepa Mosesů vedle Hilbigu, kde věděl, že je uschováno jízdní kolo, a než vše provedl, už padaly první ruské granáty na louky u našeho domu. Honem jsme utíkali kolem Pischlového lomu přes Štrický kopec do Štrigu. Tam, podle potoka Ohle utíkali lidé z Pekla (to byla jiná část Hu-

since, blíže k městu), napůl oblečení, tak rychle to šlo. Dorazili jsme ve velkém zmatku na nádraží do Štenkerchu, tam ještě stál vlak připravený k odjezdu. Nějací Poláci nám pomohli naložit naše věci a už se vlak rozjel. Vedle nádraží stála těžká německá děla a střílela směrem na Střelín, proti postupujícím ruským vojákům. Na Neuweisstritz jsme pak začátkem května 1945 zažili, jak německá armáda ve velkém zmatku utíkala na českou hranici. Cesta šla vesnicí do kopce, a proto vše, co nutně nepotřebovali odhazovali. Zbraně i kanóny a vozy zůstaly stát. Koncem května – již mi bylo 16 let – mě poslala maminka s tetou Langrovou a pekařovou Papeschovou do Husince, abychom zjistili, jak to tam vypadá a zda bychom se mohli nějak dostat domů. Vlakem jsme se dostali až do Kamence a pak jsme šli pěšky přes Münsterberg směrem na Rummelsberg. Přes noc jsme zůstali v Geppersdorfu pod Rummelsbergem. Brzy ráno jsme vyrazili k Sammelbirke, to bylo místo těsně pod vrcholem kopce, kde nahoře byla restaurace s pěknou rozhlednou. Statné duby, které na pravé straně vroubily cestu k rozhledně, ležely křížem krážem po cestě. Němečtí vojáci je náložemi odstřelili. Šli jsme dál, ke křížovým dubům a Chaloupkami do Husince. A již jsme viděli tu spoušť. Vypálené a rozstřílené domy. Kolem Smolů, Koubarreihe k nám, vše vypálené. Náš dům stál, ale měl granátem rozbitou střechu. Husinec byl z 95% vypálen. Fronta šla středem vesnice a tak bylo všude plno min. Ta místa byla zajištěna ostnatým drátem, na kterém visely bílé cáry. V našem domě byla hrozná spoušť. Všeljakého smetí až po kotníky. Pan Giele nahoře, byl již doma. Teď jsme museli sehnat nějaký povoz, abychom přivezli ty, kteří v té době již přijeli do Kamence – dále vlaky nejez-

dily. Pan Wilhelm Duscheck z Pekla se uvolil, měl doma koně a vozy. Zapřáhl tedy dva koně do většího vozu a já jel s jedním koněm a s malým vozem. Jeli jsme směr Münsterberg – Kamenc. Sjížděli jsme takovým malým kopcem do jedné vesničky a proti nám vyjela velká skupina ruských vojáků. Jeden ten voják vzal mého koně za uzdu a sjel s námi mimo cestu, tam mého koně vypřáhl a dal mi svého, kulhavého. Pan Duscheck prosil svou češtinou, aby nám to nedělal. Nic nepomohlo, jeho dobrý kůň byl pryč. Co teď, vždyť ten kůň neutáhl skoro ani ten malý, prázdný vůz. V jedné vesnici jsme zůstali přes noc a brzy ráno jsme pak na nádraží v Kamenci mohli nakládat jenom do toho jednoho vozu. Děti se musely vézt, neboť před námi byla cesta dlouhá 38 km. Paní Gielová a 3 děti, teta Langrová a dva kluci a moji 4 sourozenci a k tomu ještě pytle s peřinami, prádlem a potravinami. Vše se tedy nevešlo a museli jsme to tam u dobrých lidí nechat, že se pro to později vrátíme. Dobře jsme dojeli domů. Hned druhý den jsem s tetou Langrovou musel znovu na cestu, teď s vozíkem pro zbytek věcí v Kamenci. Jeden den tam, druhý zpět. Jako šestnáctiletý „muž“ jsem měl i povinnost tetu hlídat proti Rusům, kteří ženy přepadávali a znásilňovali. Vše šlo dobře a unavení jsme druhý den dojeli domů. Musel jsem pak u Langrů každou noc spát, aby teta měla „ochranu“. Náš dům jsme opravili. To pro nás nebyl žádný problém. Tatínek nebyl doma, snad byl někde v zajetí. Naposled psal z Tyrol v Alpách. Nebyl elektrický proud, nebyly noviny, rádio, ale denně jiná parola: Poláci zase odejdou, Poláci zůstanou, budeme moci všichni zůstat, budeme muset všichni odejít atd. tato nejistota, hlad a strach, to bylo hrozné.

Počátkem července 1945, kdy již skoro všechny rodiny byly zase doma, začali někteří starší z evangelické církve říkat, že teď přišla doba o které naši starší říkali, že se šestá či sedmá generace vrátí do Čech (Husinec byl založen 1749, Poděbrady 1762-4, dále pak tu byla kolonie Pentsch, Töppendorf, Striege, Katschelky a Staré město-Střelín; všude byli potomci bývalých českých exulantů). A tak kolovala vesnicemi nová parola: Jdeme do Čech, nejdeme do Čech, kdo půjde, kdo nepůjde. Z Čech přijelo i několik pánů, kteří nás svolali na „kopec“ do Gemeinschaftsaalu, který nebyl zcela zničen a tam nám přednesli pozvání k přestěhování do Čech. Také delegace některých našich starších jela do Čech. Tyto vzájemné návštěvy vlastně nikdy neskončily ani za doby Hitlera. Pamatuji, že jednou přišel jeden pán z Čech a při besídce dětí nám rozdával české biblické obrázky. Také vyšla pěkná knížka br.faráře Míčana z Brna, který v roce 1924 ty české vesničky ve Slezsku navštívil. Byl tam i v roce 1929 student Šourek (otec našeho pozdějšího vikáře ve Třech Sekerách) spolu s jinými z Husovy evangelické fakulty. Pan Waschut z Katschelek a jiní svolávali lidi na schůze o Čechách a jak to vše bude. Přišli i někteří ze „staré vlasti“, aby pomohli při rozhodování a s potřebnými papíry. My, co jsme se do Čech hlásili, jsme dostali prozatímní českou příslušnost. Dostali jsme takové červené doklady a směli jsme si na dům připevnit malé české praporky. Před rabováním a přepadáváním to však nic nepomohlo.

Nastala zlá doba dělení rodin. My stavěli v roce 1937-38 nový dům. Otec s maminkou se na tom moc a moc nadřeli. Otec-tesař si všechny práce od dřeva udělal sám. Pamatuji ještě, jak v komoře na

Cikaberku, kde jsme před tím bydleli, dělal okna a jiné věci. Teď tu vše zanechat, náš dům stál a byl nový. A přece maminka řekla: „Ano my jdeme do Čech“. Její oba bratři Cýrové padli někde v Rusku a jediná sestra Anna z Töppendorfu nechtěla s námi. Také před válkou stavěli nový dům. Měli čtyři děti, mladší než jsem byl já. Hodně jsme u nich bývali. Teta řekla: „Já s dětmi nepůjdu, až se mi vrátí Reinhold, můj muž, ten by mi to neschválil.“ To pro nás bylo těžké, i pro nás děti. Co řekne náš táta? Z Jirmanovy strany se přihlásil do Čech strýc Albert z Horních Poděbrad, strýc Fritz (Bedřich) z Chaloupek a tatínkova sestra Emma Mosesová s Cikaberku, ale otcův bratr Gustav z Töppendorfu a sestry Marie a Matylda, že nikam nepůjdu. Tak to bylo skoro ve všech rodinách. Muži tu většinou nebyli. Matky a ženy to musely s těžkým srdcem a vím, že i na vroucích modlitbách, rozhodnout.

Pak 8.srpna 1945 se díváme z okna a od školy šel nějaký muž s tyrolským kloboukem na hlavě – byl to náš otec. Přišel z amerického zajetí. Byl ještě s jedním puštěn do Hofu, dále domů, do ruské zóny museli pak tajně přejít pěšky, většinou v noci. Dobře došli. Koho chytli, ten byl poslán do ruského zajetí. Mnozí, zvláště kolem Střelína, přišli o život, když se plížili minovými poli. Otec ihned s tím stěhováním souhlasil, protože on už věděl, že Slezsko je polské.

Jednoho dne, v srpnu to asi bylo, přijel jeden Polák na svém kole do našeho dvorku, nechal ho padnout na zem a řekl nám: „Tento dům je můj.“ Tak rychle to šlo. My (všech sedm) jsme museli do jedné místnosti a on s rodinou bydlel v těch dvou zbylých. Nebyl to však žádný špatný člověk, zřejmě i on tak dopadl na

Ukrajíně, odkud ho Rusové vyhnali. Tak jsme přišli o náš opravený dům.

Kolem 12.listopadu se rozkřikla zpráva, že se již brzy budeme moci stěhovat do Čech. Několik starších mužů nám již jelo připravit místa. Také několik rodin již jelo na vlastní pěst vlakem do Čech a nečekalo na velký transport. Pak 15.-16. listopadu smíme nakládat do přistavených 36 vagónů. Tímto vlakem přivezli Američané polské občany do Polska a zpět, že vezmou nás. Na poslední chvíli se ještě někteří k transportu přidali. Na rozloučení přišla ještě teta Anna, mamčinina sestra s dětmi. Bylo to smutné loučení. Když se pak strýc po několika letech mohl vrátit k rodině, ta však již byla vystěhována do NDR (do Plavna). Chtěli se nastěhovat k nám, do Krásného, naše úřady to však nedovolily a strýc musel do NDR. Tetu jsme už neviděli, v NDR byl velký hlad, směli jsme jim poslat jen jeden 1 kg balíček.

Ve vagónech (byly to dobytčí vozy) jsme měli každý svoje věci na hromádce a seděli jsme u toho nebo na pytlích. Každá rodina dostala od Američanů balík s potravinami UNRA. V něm byly samé dobroty – kukuřičný chleba, konzervy, máslo, maso, keksy, čokoláda a jiné věci. Staří a nemocní (i nemocné děti) mohli jet autobusy, které přijely z Čech. Pak konečně 18. nebo 19. listopadu ráno v 2,25 hodin odjezd ze Střelína. Po kontrole na polské i naší straně jsme byli odpoledne v Kyšperku. Uvíтали nás obloženými chleby a mlékem. Hned jsme však jeli dál přes Prahu do stanice Nový dvůr před Střibrem. Ti, kdo chtěli do Tří Seker a okolí, zůstali ve vagónech a jeli pak dál až do Mariánských Lázní. Otec se chtěl stát zemědělcem, protože těm se vedlo vždy líp, měli vždy co jíst a byli svobodnější a nezávislí na někom jiném. Naložili

jste tedy naše věci na vozy a těmi nás pak vezli do Pernance. Mnoho hospodářů se tam v těch vesnicích usídlilo. Otec a já jsme jeli na kolech až do Unešova na karlovarsko-plzeňské silnici. Tam jsme si vyhlédli velké hospodářství. Byli tam koně, krávy, dům měl z venku kamenné schody a celý byl z kamene. Otec mínil, že to je to právě pro nás. Místa a práce dost pro celou rodinu.

Když jsme se vrátili plni nadšení do Pernance, přišlo vystřízlivění. Maminka za žádnou cenu nechtěla tak daleko od známých, našich lidí. V Unešově bychom byli jediní z našich lidí. Do Nešova to bylo lesem asi 3 km, tam se ubytovalo několik našich rodin z Husince. Do Stříbra to bylo asi 25 km a do Plzně také asi 25 km. Do Pernance přijela i tatínkova sestra, teta Mosesová a spolu s maminkou nás pak přemluvily, abychom jeli s nimi do Krásného u Mariánských Lázní.

Stoleté výročí zelowských “svobodných”

Sbor Církve bratrské v Novém Městě pod Smrkem si 9.října 2005 připomněl 100 let ve službě evangelia. Tento sbor má svůj počátek v Zelově v roce 1905. Vznikl vlivem misie Svobodné církve reformované z Prahy a jejího časopisu “Betanie”. U jeho vzniku stál předseda Svobodné církve reformované kazatel Alois Adlof, který pak společně s dalšími kazateli F.Urbánkem, J.Porterem a Dr. Clarkem, udržoval se sborem v Zelově spojení a také jej příležitostně navštěvovali.

Prvním kazatelem zelowského sboru byl František Holeček z Čech. Po vypuknutí 1.světové války však byl internován a odsunut na Dálný východ. Po skončení války se vrátil a sloužil sboru

do roku 1927. Pro špatné sociální poměry byl však nucen tuto službu ukončit a vrátil se zpět do Čech. Sbor potom vedli bratři starší až do roku 1937, kdy Pán Bůh dal v Zelově velké duchovní probuzení, které zasáhlo všechny sbory. V našem sboru si Pán Bůh povolal ke službě Slovem Vladimíra Pospíšila. Ten byl zvolen za kazatele. Teologické vzdělání pak získal ve Varšavě, Hamburku a dokončoval je po 2.světové válce v Praze.

Sbor "svobodných" jak se mu v Zelově říkalo, po válce zanikl, protože se takřka celý s většinou potomků českých emigrantů vrátil do "země otců".

Je radostné vzpomínat na bratrskou soudržnost a lásku bratří a sester, kteří nechtěli být rozděleni ani po návratu do Čech, i když podmínky tomu nahrávaly. Postupně se opět setkali v Novém Městě pod Smrkem, kde jim bylo nabídnuto bydlení i práce v textilním průmyslu. S Boží pomocí se členové sboru opět začali shromažďovat a po počátečních těžkostech pokračovala služba sboru nyní už ve svazku Jednoty českobratrské za vedení bratra Miroslava Slámy a administrátora kazatele J.Cvrčka z Prahy a později kazatele P.E.Dostála z Benátek. Nejprve bylo shromáždění po rodinách, později v pronajatém domku a od roku 1950 už ve svém vlastním domě v Havlíčkově ulici č. 787. Zde po různých úpravách zůstává sbor dodnes. Když byl po 2.světové válce v Liberci ustaven sbor Jednoty českobratrské, byl pod jeho správu dán i reemigrantský sbor v Novém Městě, jako samostatná stanice. Jako kazatel a pastýř byl znovu povolán Vladimír Pospíšil, který se mezitím oženil s Martou rozenou Jersákovou, aby dál pokračoval v započaté práci. Sloužil po vzoru apoštola Pavla při civilním

zaměstnání, a to i tehdy, když byl v roce 1970 ordinován jako kazatel, tehdy již Církve bratrské, a působil jako druhý kazatel libereckého sboru se se všemi právy i povinnostmi v obecnství samostatné stanice. Svou službu zde ukončil v roce 1987. Tehdy dovršil 75 let svého života a padesát let ve službě pastýře a kazatele jednoho sboru. Službu Slovem a svátostmi však vykonával až do 14.ledna 1994, kdy si ho Pán Bůh odvolal do nebeského domova.

V dalších šestnácti letech měli sbor na starosti bratři starší pod správou kazatelů libereckého sboru Církve bratrské (byli to kazatelé Světlík, Šusták a Hofman). Na podzim roku 2003 se do sborového domu nastěhoval student teologického semináře Ondřej Kymel se svou manželkou a od podzimu 2004 byl Radou Církve bratrské ustaven do služby vikáře s nadějí budoucí ordinace za kazatele.

Ještě za misijního působení Miroslava Slámy se působení sboru rozšířilo na okruh Frýdlantského výběžku, do obcí Jindřichovice, Srbská, Bulovka, Pertoltice, Višňová i do samotného Frýdlantu. Žádný velký početní růst však sbor nezaznamenal, pohyboval se kolem padesáti plnoprávných členů plus děti a přátelé. Ke konci 20. století naopak začíná úbytek. Někteří odešli do nově vzniklých charismaticky směřovaných společenství a dospělé děti odcházejí z pracovních důvodů za výhodnějšími životními podmínkami. Sborová práce však trvá. Pravidelná bohoslužebná setkání se konají na pěti místech v oblasti Nového Města pod Smrkem a Frýdlantu.

Drahomír Pospíšil

Pozvánky

Srdečně zveme na tato naše setkání:

V **Železném Brodě** se koná shromáždění k připomenutí památky Mistra Jeronýma Pražského (590 let od jeho smrti) **v sobotu 27.5. a v neděli 28.5.2006.**

V sobotu od 19,00 hod. promluví Mgr.Pavel Smetana a následovat bude koncert dětského pěveckého sboru „Řetízek“. V neděli začíná shromáždění v 9,30 hod., kázat bude Ewa Jelinková ze Zelowa, přednášku k výročí Mistra Jeronýma přednese Mgr.Vlastimil Pospíšil a součástí dopoledního setkání bude hudební pásmo připravené Dr.Josefem Čápem.

13.8.2006 v Trpístech u Stříbra se koná setkání reemigrantů.

Doporučujeme akce historické společnosti Veritas:

13.5. valná hromada v Praze s přednáškou „Příchod jezuitů do Prahy“;

21.6. vzpomínkové shromáždění na Staroměstském náměstí v Praze k 385. výročí popravy představitelů stavovského odboje;

Projekt mladých historiků k tématu „Československo a NDR 1948-1968“;

(více na <http://veritas.evangnet.cz>).

Přesvědčení, věrnost a čest

O prázdninách se mně dostala do ruky povídka z předtoleranční doby. Jmenuje se „Staré časy v Nové Lysé“. Vyšla v almanachu „Palma věkův“ vydaném roku 1892 v Pardubicích. Zaujala mne zejména místem děje. Odehrává se v Lysé nad Labem. Tajný evangelík Pavel Peřina, syn chalupníka Jiříka Peřiny, se roku 1670 setká na Pražské cestě, v lese neda-

leko Václava, s katolickým misionářem. Pavel ho vezme na vůz a veze do města. Misionář však záměrně mine faru a vyjádří přání přenocovat u Peřinů. Celou rodinu jeho příjezd notně vyděsí. Zejména, když jim začne vyprávět, kde mají ukryty zakázané knihy. Nad otevřenou skrýš se však ukáže, že se pod sutanou skrývá pro víru ze země uprchlý exulant Hermon, který přichází do rodného města s nákladem literatury. Chce jí doplnit knihy, které zabavili a zlikvidovali skuteční misionáři.

Historické povídky samozřejmě nejsou dokumenty. Přesto však vždycky vycházejí z doložených fakt. Z Lysé skutečně odešlo po Bílé hoře (1620) pro víru mnoho jejich obyvatel. Nejvíce v roce 1628, kdy ke stále vzdorujícímu městu přitáhlo císařské vojsko, aby ho přivedlo k „pravé víře“. Doloženo je i to, že Lysá ležela na trase, po níž do Čech v době temna chodili evangeličtí kazatelé a kudy se kolportovala zakázaná literatura. Bible, vytištěná roku 1722, uložená ve sborovém archivu, je toho dokladem. O přítomnosti tajných evangelíků svědčí záznamy z výslechů „kacířů“. Ve sborovém archivu jsou zápisy z vyšetřování devíti lyských občanů odsouzených v roce 1748 za rouhání a přechovávání luterských knih. Hlavním důkazem existence rozsáhlého evangelického podzemí je ovšem vznik evangelického sboru vzápětí po vydání tolerančního patentu (1781).

Pro nás místní jsou určitě nesmírně zajímavá jména. Vedle Peřinových z Vokrsku, Hermonových z Tržiště, Kettnerových, Francových a kořenáře Horáčka je zmiňován i litolský Florián, Práchenský, Vít Tržický a Brynych z Kostomlat. Při noční schůzce u Peřinů si zástupci těchto rodin slibují, že budou své děti vychovávat tak, aby „uhájily bázeň

Boží čistou“ a aby až vyrostou, dokázaly stejně vychovat i své potomky. Jména uvedená v povídce se skutečně po vydání tolerančního patentu objevují v zakládajícím seznamu lyského evangelického sboru. Znamená to, že se nejméně po čtyři generace slib spříseženců podařilo udržet. Dodnes se objevují některá z nich ve sborové kartotéce a mezi účastníky bohoslužeb. I tato evangelická tradice patří k Lysé. Není panská, ale lidová. Akcentuje přesvědčení, věrnost a čest. Není mnoho měst, která se mohou tak historicky hlubokou a současně stále nosnou kontinuitou pochlubit.

Emanuel Vejnar

Malý průvodce po velké historii

Kunvald

Kunvald je malebná osada v podhůří Orlických hor a s jejím jménem se vždy objeví ustálené slovní spojení „Kolébka Jednoty bratrské“. Do té kolébky můžeme nahlédnout v obci zachovaném stavení s názvem „Dům na sboru“. Jistě vznikl v průběhu let a těch domů bylo několik. Dům na sboru znamenal centrum nové obce, nově se tvořícího společenství. Představoval soustředění mnoha důležitých členů, jako byl správce s rodinou, kantor, škola, modlitebna, místa pro pocestné i kněží. Hledáme onu kolébku a zejména odpověď na otázku: „Jak je možné, že tu, v tom pustém kraji mohla vzniknout nová křesťanská církev, která natrvalo ovlivnila dějiny nejenom Čech, ale celé Evropy?“ Její čas je ohraničen léty 1457–1670, příchodem Otců zakladatelů do Kunvaldu a úmrtím Jana Amose Komenského, jejího posledního biskupa. 200 let nemůže být čas církve, snad nějakého hnutí. Paradoxně nacházíme odpověď v závěti.

Věřím i já Bohu, že po přejití vichřic hněvu, hřichy našimi na hlavy naše uvedeného, vláda věcí tvých k tobě se zase navrátí, ó lide Český! A pro tu naději tebe dědice činím všeho toho, co jsem koli po předcích svých byla zdělila a přes těžké a nesnadné časy přechovala....Nejprve, lásku k pravdě Boží čisté, kterouž nám před jinými národy prvé službou mistra Jana Husa našeho ukazovati začal Pán, a kterouž on s pomocníkem svým i jinými mnohými věrnými Čechy krví svou zpečetil....

Druhé, poručím tobě horlivou žádost k vyrozumívání vždy plnějšímu a jasnějšímu též pravdy Boží.... A poněvadž Pán náš Písma svatá zpytovati poručil (Jan 5, 39), odkazují tobě za dědictví knihu Boží, Bibli svatou. (J.A.K. Kšaft umírající matky Jednoty bratrské).

Ten rok 1670, označující konec Jednoty je ovšem nutno chápat jenom jako literární vymezení úžasné etapy na jejímž začátku je uzel vazby na rozptýlenou tábořskou církev reprezentovanou dílem Chelčického, varujícím před násilím. Odkaz Jednoty i sama Jednota se dále, přes historickou nepřízeň zelenají stejně jako věčný strom života. Naplnil se odkaz J.A. Komenského?

Dnes působí obec idylicky venkovským klidem, ale zkuste si sednout to trávy ve strání nad Domem, přivřete oči a vše je jinak. *Vše tlučením, boucháním, šoustáním, šeptem a křikem je naplněno.* Mezi lety 1457-1458 se sem, do válkou vydrancovaného kraje a vypálených vsí začínají stahovat a stěhovat lidé až Prahy. Proč? Z nouze. Z nouze o spasení. A to stěhování z nouze o spasení se stane dědičným a bude se předávat po mnohá pokolení. Až dr. E. Štěrňáková tu touhu a nouzi správně pojmenuje a napíše o tom mnoho knih. To nikdo z těch nových lidí neví, netuší. Přišli sem, do za-

pomenutého kraje, aby nepřekáželi, nezávazeli mocným tím, že chtěli zachovávat Kristův zákon lásky. Byli sem přivedeni synovcem arcibiskupa Jana Rokycany, bratrem Řehořem. Ten pracoval jako správce kláštera Na Slovanech a účastnil se mnoha debat husitských intelektuálů, kteří byli nástupem vlády Jiřího z Poděbrad odstaveni a směli dožít právě zde. Je tu také Petr Payne, velký anglický teolog, který dokázal husitské ideály artikulovat a stal se významným mluvčím na jednáních s papežskou kurií. Pod vlivem těchto učení mužů došli stoupenci reformace k rozhodnutí odejít z Prahy. Nic jiného jim také nezbývalo. Jejich hlas zněl příliš čistě ve sboru falešného politikaření. Směli odejít, dokonce na panství krále Jiřího, aby se vytratili z politické scény, aby se vytratili zcela. Nejenom že se nevytratili, nezmizeli. Tito bratři a sestry, založili novou pospolitost, snad v dnešním názvosloví spolek, Jednotu bratrskou. Nezakládali církev, ale Jednotu jako součást jedné jediné křesťanské, ekumenické Církve. Řád svého soužití ustanovili a vydali v r. 1464 jako „Spisek starých bratří“. Přísnou mravní kázní se odlišovali od ostatních a byli za to pomlouváni a označováni za kacíře a hned také pronásledováni a perzekvováni. Věznění neunikl ani bratr Řehoř. Ovšem jakkoli název Jednota bratrská zůstává, stává se samostatnou církví na první synodě 1467 ve Lhotce u Rychnova nad Kněžnou. Zde radikálně skoncovali s mechanickou poslušností římského biskupského svěcení a z přítomných vybrali 9 důvěryhodných mužů z nichž tři byli zvoleni za kněze a selský syn Matěj z Kunvaldu, bylo mu 25 let, byl losem určen a obdržel přední místo, stal se prvním seniorem, biskupem. Biskupského posvěcení se mu dostalo od Michala Žamberského prostřednictvím valdenského biskupa Martina. Tento počín po-

pučil arcibiskupa Rokycanu tak, že vydal proti Jednotě ostrý list a král Jiří zahájil další pronásledování.

Dějiny Jednoty, její působení a odkaz, zejména misijní, jsou předmětem nové expozice v **Domě na sboru**. Průvodce vám pustí nové video, popisující exil z východních Čech. V původní expozici byla ovšem vystavena i replika popravišního meče kata Mydláře, popsán nejasný osud tělesných pozůstatků popravených a jak dále posloužilo dřevo z popraviště na Staroměstském náměstí z 21.6. 1621.

Po prohlídce se musíte jít podívat do „**Modlivého dolu**“, do rokle, ve které se scházeli pronásledováni bratři ke svým bohoslužbám. I zde kvete **Rosa gallica**, růže exulantů, které vypučely ze slz, aby vydaly svědectví o víře, lásce i naději. Kousek dál je dnes již téměř zarostlá tuň Jordán.

Než vstoupíte do Domu na sboru, podívá se na vás **socha Jana Amose Komenského**. Je tu od roku 1910, je z pískovce od sochaře O. Fiedlera, podle návrhu Josefa Strachovského (vytvořil mimo jiné sochu K.H. Borovského v Borové). Nápis na podstavci: „Jan Amos Komenský (1592–1670) první pověděl, že učiti se mají všichni všemu jazykem mateřským. Školu povznesl na dílnu lidskosti. Didaktikou ukázal, jak rozsvěcovati světlo rozumu.“ Letos se na soše prováděly restaurátorské práce a lešení kolem umožnilo dostat se až na „úroveň“ učitele národů. Toho využil i Jan Amos Jelínek, také pedagog a také potomek exulantů, aby si s „kolegou“ pohovořil v nejtěsnější blízkosti. Je to na fotografii. I autor tohoto povídání je na fotografii s J.A.K. až v Americe. To když tu vandroval jako studentík a přijel sem autobus „Moravských bratří“ z Ameriky, aby také nakoukli do kolébky své církve.

Nedaleko parkoviště je rozlehlá budova statku, dnes také penziónu, na místě

bývalé **bratrské kovárny**, odkud pocházel Matěj z Kunvaldu. Toto místo nyní označuje socha sv. Jana Nepomuckého se schodištěm a krásnými mohutným vzrostlými lipami.

Nesmíte minout **Bratrskou lípu**, je na opačném konci obce. Podle pověsti vyrostla ze tří polosuchých prutů, symbolizujících víru, naději a lásku, které zasadili loučící se Bratři při odchodu do exilu v r. 1547. Byli vypovězeni z rozhodnutí krále Ferdinanda I., když mu byla odmítnuta vojenská pomoc proti německým luteránům.

Památná místa navštívil v roce 1889 spolu s prof. Albertem, básníkem Jaroslavem Vrchlickým i budoucí prezident T.G. Masaryk.

Než opustíme tento kraj, zastavíme se ještě v **Klášteci nad Orlicí**. Název obce pochází podle kláštera, který zde byl založen mezi lety 1256–1279. Jednalo se o malý klášter, pevnostního typu, který poskytoval útulek pobožným na tehdejší hlavní komunikaci, z východních Čech kolem věkovitých **památných líp – Vejdovy v Pastvinách** (tam se také musíte podívat), směrem na Lanškroun, navazující na Zemskou stezku a na druhou stranu do Klodzka. Cyriáci, zakladatelé a původní obyvatelé kláštera, byli mnišským řádem s úzkými vazbami na Řád německých rytířů – křižácků. Protože společně se slezskými knížaty bojovali proti husitům, byly jejich kláštery pobořeny. Zachoval se kostel, patří mezi státem chráněné památky a při restaurování byly na venkovních zdech objeveny nama-

lované záhadné postavy, se kterými si kunsthistorikové ani záhadologové nevědí rady. Připomínají kosmonauty ve skafandru. Také se traduje, že je to úplně nejstarší kostel v Čechách a že byl založen už v 5. stol. n.l. a to křesťany, kteří v legiích Římanů táhli z tehdejší Panonie na germánské kmeny.

Dále už doporučuji pěší túru proti proudu Orlice až k Zemské bráně, projdete se pašeráckou stezkou přes Pašeráckou lávku až k Zemské bráně. Půjdete kolem několika bunkrů pohraničního pevnostního systému, pokud šplháte po stromech, můžete nakouknout do sluje loupežníka Ondříčka, Jánošíka Orlických hor, přes mýtinu, kde stával lovecký zámeček se zbytky arboreta a rybníčků. Zastavte se až v osadě Čihák. Ten název je odvozen od číhati na kupce, kteří v těchto místech – Zemské brány- přecházeli hranice a nechtěli platit clo.

Jste-li už v tomto kraji, navštivte také Bratrskou borovici. Je to památný strom, spíše už jenom torzo kdysi mohutného stromu, připomínající první synodu a faktický vznik církve Jednoty bratrské. Naše sdružení Exulant chce vedle torza staré borovice vysadit borovici novou. Místo je nejlépe přístupné ze silnice Rychnov nad Kněžnou směrem na Častolovice. U silnice je poutač. V Častolovicích zámek s paní hraběnkou, která o něj, oboru i park velice pečuje. Ovšem branka do zahrad se zavírá se soumrakem.

Josef Čáp

Informační věstník občanského sdružení EXULANT, vydává občanské sdružení EXULANT. Vychází 2x ročně. Sídlo občanského sdružení i redakce: Praha 1 – Nové Město, Jungmannova 9 – Husův dům, PSC 110 00, Česká republika, <http://exulant.evanganet.cz>

ISSN 1801-514X

Rosa exularia

Exulantská růže

mezinárodní soutěž a výstava amatérské fotografie

**Motto: „Dívej se“, napsal mi Osud na
cedulku, a podal mi ji.“**

J.A. K. Labyrint světa

Pozvání k fotografování

V roce 2008 uplyne 380 let od příchodu J.A. Komenského do Lešna. Datum a osobnost se staly symbolem českého náboženského exilu. Členové občanského sdružení Exulant a Sboru církve Evangelicko-reformované v Zelově, by si rádi toto datum připomněli společnou výstavou fotografií. Snímky mají zachytit základní téma: **Náboženský exil z Českých zemí do světa a ve světě**. Mají ilustrovat historické kořeny evangelických církví, které přijaly Českou konfesi, místa života, pronásledování i odcházení z domova, jeho následné hledání, nalézání a šíření myšlenek Českých bratří ve světě, reemigraci i náš současný náboženský život včetně země, ve které žijeme. Vznikne tak dokument zachycující současnou krajinu historických událostí, památné stromy, toleranční modlitebny i život v nich, evangelické hřbitovy. Fotografie budou vyhodnoceny uměleckou porotou, některé vystaveny a pokud se vše zdaří, vznikne tak základ nejenom pro mezinárodní putovní výstavu, ale snad i publikaci.

Hlavní cenou bude **Exulantská růže**. Ty podle legendy vykvetly ze slz exulantů loučících se s vlastní na Růžovém paloučku u Litomyšle.

S radostí a zaujetím prohlížíme staré snímky zachycující život našich předků. Staly se dokumentem doby, ke které se vracíme, hledáme své kořeny i poučení. Fotografie se stala nejvýznamnějším vizuálním vyjadřovacím prostředkem 20. století. Pokusme se zachytit uměleckou fotografií proměny života a tak společně vytvořit dokument spojující odkaz předků s naší současností. Možná, že se tak dozvíme, kam kráčíme. **Dívejme se.**

Možno zasílat fotografie černobílé i barevné. Požadovaný formát fotografií bude 24x18 cm a jejich odvozeniny, případně 30x40 cm. Předpokládáme vytvoření několika kategorií, kategorii pro mladé autory do 18. let, národní, mezinárodní a kolektivní, či rodinnou. Veškeré informace o podmínkách a realizaci fotografické přehlídky a soutěže sdělíme v našem věstníku a na internetových stránkách.

Za výbor občanského sdružení Exulant
MUDr. Josef Čáp